

Selgitav märkus ettepanekute juurde muuta kalandus- ja vesiviljelussektoris kohaldatavaid riigiabialaseid õigusakte

Käesoleva märkuse eesmärk on selgitada järgmiste alates 1. jaanuarist 2023 kalandus- ja vesiviljelussektoris kohaldatavate riigiabialaste õigusaktide muutmise ettepanekute eesmärged ja ulatust:

- ▶ eelnõu: kalandus- ja vesiviljelussektoris riigiabi andmise suunised (edaspidi „suuniste eelnõu“);
- ▶ eelnõu: komisjoni määrus, millega tunnistatakse teatavat liiki abi kalapüügi- ja vesiviljelustoodete tootmise, töötlemise ja turustamisega tegelevatele ettevõtjatele Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamisel siseturuga kokkusobivaks ning komisjoni määrus (EL) nr 1388/2014 tunnistatakse kehtetuks (edaspidi „grupierandi määruse eelnõu“); ning
- ▶ eelnõu: komisjoni määrus, millega muudetakse määrust (EL) nr 717/2014 selle kohaldamisaja ja vähese tähtsusega abi maksimaalsete kumulatiivsete summade osas (edaspidi „vähese tähtsusega abi muutmise määruse eelnõu“).

Käesolev märkus on lisatud nimetatud õigusaktide üle peetavale avalikule konsultatsioonile, milles saab osaleda kuni 13. märtsini 2022.

Kodanikke, organisatsioone ja ametiasutusi kutsutakse üles esitama oma seisukohti komisjoni ettepanekute kohta. Lisaks konsultatsioonile korraldatakse liikmesriikidega kaks kohtumist, et saada neilt tagasisidet kahe eespool nimetatud määruse kohta.

Suuniste üle peetav konsultatsioon algatatakse eelnõu ingliskeelse versiooni alusel. Tõlked kõigisse ELi keeltesse lisatakse veebisaidile järk-järgult, niipea, kui need valmivad. Konsultatsioon grupierandi määruse eelnõu ja vähese tähtsusega abi muutmise määruse eelnõu üle peetakse kõigis ELi ametlikes keeltes¹.

Sidusrühmadel palutakse märkida, millist kolmest õigusaktist nende märkused puudutavad.

Sidusrühmadel palutakse esitada oma märkused elektrooniliselt ja märkida selgelt, kas nende vastust tuleb käsitleda konfidentsiaalsena. Kui jah, siis tuleks esitada ka vastuse mittekonfidentsiaalne versioon, mille võib avaldada konkurentsipeadirektoraadi veebisaidil.

1. Taust

Riiklik rahastamine võib soodustada eri majandussektorite majandusarengut. Kalandus- ja vesiviljelussektoris antav riigiabi on osa laiemast ühisest kalanduspoliitikast (ÜKP)². Alates 1. jaanuarist 2021 kohaldatav Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. juuli 2021. aasta määrus (EL) 2021/1139, millega luuakse Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfond (EMKVF),³ sisaldab ÜKP uusi eeskirju.

¹ Gaeli keele puhul tehakse käesoleva avaliku konsultatsiooni puhul erand. Tulevased riigiabi käsitlevad õigusaktid tehakse siiski kättesaadavaks ka gaeli keeles.

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1380/2013 ühise kalanduspoliitika kohta (ELT L 354, 28.12.2013, lk 22).

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. juuli 2021. aasta määrus (EL) 2021/1139, millega luuakse Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfond ja muudetakse määrust (EL) 2017/1004 (ELT L 247, 13.7.2021, lk 1) (edaspidi „määrus (EL) 2021/1139“).

Lühidalt öeldes peaksid kalandus- ja vesiviljelussektoris riigiabi andmise eeskirjad olema üldjoontes kooskõlas seda fondi reguleerivate eeskirjadega⁴.

Üldreegli kohaselt peavad liikmesriigid teatama igasugusest riigiabist, mida nad soovivad anda. Sellise teate saamise korral hindab komisjon abi ja otsustab seejärel, kas ta saab seda lubada. Sel eesmärgil esitab komisjon suunistes oma otsuste tegemise põhimõtted. Komisjon võib siiski teatamiskohustusest vabastada abimeetmed, millega tal on piisavalt kogemusi (need on sätestatud grupierandi määrustes), või vabastada ELi riigiabi kontrollist meetmed, mille puhul abisummad on nii väikesed, et konkurentsi moonutamise oht puudub (need on sätestatud vähese tähtsusega abi määrustes).

Praegu kehtivates kalandus- ja vesiviljelussektoris antava riigiabi kontrollimise suunistes⁵ (edaspidi „kehtivad suunised“) on esitatud nõuded ja kriteeriumid kalandus- ja vesiviljelussektoris antava abi kindlaksmääramiseks, millele komisjon annab loa, kui liikmesriigid on sellest teatanud. Praegused suunised võeti vastu 2015. aastal ja neid muudeti 2018. aastal. Need ei sisalda aegumisklauslit ja jäävad kehtima. Komisjon võib siiski igal ajal otsustada suunised läbi vaadata või neid muuta, kui see on vajalik konkurentsipoliitika või muude liidu poliitikavaldkondadega seotud põhjustel või muul õigustatud põhjusel.

Komisjoni 16. detsembri 2014. aasta määruses (EL) nr 1388/2014 (edaspidi „määrus (EL) nr 1388/2014“),⁶ s.t praegu kalandus- ja vesiviljelussektori suhtes kohaldatavas grupierandi määruses, on kindlaks määratud mitu siseturuga kokkusobivaks peetavat abi liiki, mille komisjon on varasemalt süstemaatiliselt heaks kiitnud ja millest ei ole enam vaja komisjonile ette teatada. Kõnealuses määruses tuginetakse määruses (EL) nr 508/2014 sätestatud nõuetele ja kriteeriumidele, mille alusel määratakse kindlaks, kas teatava meetme suhtes saab halduslihtsustusena kohaldada grupierandit. Määrus (EL) nr 1388/2014 jõustus 1. jaanuaril 2015 ja peaks praeguse seisuga kaotama kehtivuse 31. detsembril 2022.

Komisjoni 27. juuni 2014. aasta määruses (EL) nr 717/2014 (edaspidi „määrus (EL) nr 717/2014“),⁷ s.t praegu kalandus- ja vesiviljelussektori suhtes kohaldatavas vähese tähtsusega abi määruses, on kindlaks määratud ülemmäär, millest allapoole jäävate summade korral võib aluslepingu artikli 107 lõiget 1 mitte kohaldada, kui abi vastab teatavatele tingimustele. Sellisel juhul asjaomase meetme puhul teatamiskohustus ei kehti. Määrus (EL) nr 717/2014 jõustus 1. juulil 2014, seda muudeti 2020. aastal ja see peaks praeguse seisuga kaotama kehtivuse 31. detsembril 2022.

Kõnealuste riigiabialaste õigusaktide muutmiseks kogus komisjon andmeid 2019. aastal korraldatud avaliku konsultatsiooni käigus⁸. Komisjon viis läbi praegu kehtivate õigusaktide hindamise, tuginedes nimetatud konsultatsiooni tulemustele, muudele välisandmetele ja oma kogemustele. Nagu teatati juba

⁴ Määrus (EL) 2021/1139 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. mai 2014. aasta määrus (EL) nr 508/2014 Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EÜ) nr 2328/2003, (EÜ) nr 861/2006, (EÜ) nr 1198/2006 ja (EÜ) nr 791/2007 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1255/2011 (ELT L 149, 20.5.2014, lk 1) (edaspidi „määrus (EL) nr 508/2014“).

⁵ ELT C 217, 2.7.2015, lk 1, muudetud ELT C 422, 22.11.2018, lk 1.

⁶ Komisjoni 16. detsembri 2014. aasta määrus (EL) nr 1388/2014, millega tunnistatakse teatavat liiki abi kalandus- ja vesiviljelustoodete tootmise, töötlemise ja turustamisega tegelevatele ettevõtjatele Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamisel siseturuga kokkusobivaks (ELT L 369, 24.12.2014, lk 37), muudetud ELT L 414, 9.12.2020, lk 15.

⁷ ELT L 190, 28.6.2015, lk 45, muudetud ELT L 414, 9.12.2020, lk 15.

⁸ Avalik konsultatsioon kalandus- ja vesiviljelussektoris riigiabi andmist käsitlevate õigusaktide muutmise teemal toimus 28. juunist 2019 kuni 31. oktoobrini 2019: https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/11543-De-minimis-aid-in-the-fishery-and-aquaculture-sector/public-consultation_et.

esialgses mõjuhinnangus, mille komisjon avaldas 2019. aasta mais, konsulteerib komisjon riigiabialaste õigusaktide eelnõude kohta tagasiside saamiseks nõuandekomiteega. Avaliku konsultatsiooni ja nõuandekomitee kaudu saadud teavet kasutatakse muutmise aluseks olevas mõjuhinnangus.

Käesolevas märkuses antakse ülevaade peamistest muudatustest, mida komisjon muutmisprotsessi praeguses etapis kaalub. Need puudutavad riigiabi eeskirjade kooskõlla viimist EMKVFi⁹, mis omakorda on seotud komisjoni prioriteetidega, eelkõige rohelise kokkuleppega. Valdkonnapõhisel läbivaatamisel lähtutakse riigiabi kontrolli horisontaalsetest põhimõtetest. Kokkuvõttes ühtlustatakse kavandatud eeskirjadega sektoripõhiseid riigiabi eeskirju ning nähakse ette täiendav halduslihtsustus, võimaldades kohaldada grupierandit uute abi liikide suhtes.

Eelnõude tekstid ei ole lõplikud ning neid hinnatakse uuesti, võttes arvesse käesoleva avaliku konsultatsiooni käigus saadud tagasisidet ja tõendusmaterjale.

2. Grupierandi määrase eelnõus kavandatavad muudatused

Komisjon teeb ettepaneku lisada grupierandi määrase eelnõusse kaks uut meetet, mille puhul komisjon saab tugineda riigiabijuhtumite menetlemisel saadud kogemustele lisaks kalandus- ja vesiviljelussektorile ka põllumajandussektoris, kus on tekkinud võrreldavaid probleeme. Grupierandi määrase eelnõusse tuleks lisada järgmised abi liigid: i) abi halbade ilmaolude tekitatud kahju korvamiseks ja ii) abi kaitsealuste loomade tekitatud kahju korvamiseks.

Grupierandi määrase eelnõu ei sisalda enam noorte kalurite starditoetuse meetet. Kuigi sellist toetust on endiselt täiesti võimalik anda EMKVFi eeskirjade alusel tingimustel, mis on määrasega (EL) nr 508/2014 võrreldes soodsamad, leiab komisjon, et võimsust suurendava mõju tõttu tuleks selle meetme suhtes edaspidi kohaldada eelnevat riigiabi kontrolli.

Pidades silmas muude majandussektorite suhtes kohaldatavate riigiabi eeskirjadega ühtlustamist, leiab komisjon ka, et grupierandit direktiivi 2003/96/EÜ kohaste maksuvabastuste ja -vähenduste suhtes on kõige asjakohasem kohaldada üldise grupierandi määrase⁹ artiklis 44 sätestatud tingimustel. Seetõttu teeb komisjon ettepaneku mitte säilitada sellekohast eraldi sätet kalandussektori grupierandi määrases.

3. Suuniste eelnõus kavandatavad muudatused

a) Abi kaitsealuste loomade tekitatud kahju korvamiseks

Grupierandi määrase eelnõu kõrval võimaldab ka suuniste eelnõu liikmesriikidel anda abi kaitsealuste loomade tekitatud kahju korvamiseks, kui abimeetmed ei kuulu grupierandi alla.

b) Abi vesiviljeluses esinevate loomataudide ning liidu või liikmesriigi jaoks probleemsete invasiivsete võõrliikide leviku ennetamise, tõrje ja likvideerimise kulude katmiseks

⁹ Komisjoni määrus (EL) nr 651/2014 ELi aluslepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks (ELT L 187, 26.6.2014, lk 1); vt ka avalik konsultatsioon, mis toimus 8. detsembrini 2021: https://ec.europa.eu/competition-policy/public-consultations/2021-gber_et.

Kehtivates suunistes on juba ette nähtud võimalus anda abi vesiviljeluses esinevate loomataudide ennetamise, tõrje ja likvideerimisega seotud kulude katmiseks. Uute suuniste eelnõus tehakse ettepanek lisada kulud, mis on seotud i) esilekerkivate taudidega ja ii) liidu või liikmesriigi jaoks probleemsete invasiivsete võõrliikide levikuga. Selle abi liigi lisamise eesmärk on võimaldada liikmesriikidel lahendada seni hõlmatud olukordi.

c) Abi äärepoolseimate piirkondade kalalaevastiku uuendamiseks

Äärepoolseimates piirkondades kalalaevastiku uuendamiseks abi andmise võimalus kehtestati suuniste muutmisega 2018. aastal. Uute suuniste eelnõus säilib õiguslik alus selliste abimeetmete siseturuga kokkusobivuse hindamiseks ja senine lähenemisviis. Viimane põhineb vajadusel, et liikmesriigid tõendaksid määruse (EL) nr 1380/2013 artikli 22 lõigete 2 ja 3 kohaselt koostatud viimase riikliku aruande abil, et äärepoolseima piirkonna selles laevastiku osas, millesse uus laev kuulub, on püügivõimsus püügivõimalustega tasakaalus. Nõuete ja kriteeriumide ning vastavate menetluste täpsustamiseks näib olevat vaja teha mõningaid muudatusi.

d) Üldised hindamispõhimõtted

Riigiabi ajakohastamise 2014. aasta algatuse kaudu kehtestatud üldised hindamispõhimõtted tuleb läbi vaadata, võttes arvesse kohtuasjas T-356/15: Austria vs. komisjon tehtud kohtuotsust (Hinkley punkti C otsus). Selles kohtuotsuses esitas Euroopa Kohus olulise tõlgenduse ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 punktile c. Kavandatud struktuurimuudatus kajastab seda tõlgendust.

Üldiste hindamispõhimõtete muutmisel lähtutakse üldisest lähenemisviisist, mis on kõigi hiljuti muudetud riigiabialaste õigusaktide puhul ühine. Kavandatud muudatused on nende teiste riigiabialaste õigusaktidega kooskõlas, kuid samal ajal säilitatakse teatavad erisused, et võtta arvesse kalandus- ja vesiviljelussektori eripära.

4. Vähese tähtsusega abi muutmise määruse eelnõus kavandatud muudatused

Vähese tähtsusega abi muutmise määruse eelnõuga nähakse kalandus- ja vesiviljelussektoris kohaldatavas vähese tähtsusega abi korras ette mõningad muudatused.

Nagu eespool märgitud, peaks määrus (EL) nr 717/2014 praeguse seisuga kaotama kehtivuse 31. detsembril 2022. Seepärast teeb komisjon ettepaneku pikendada määruse kehtivust kuni 31. detsembrini 2027. Selline pikendamine oleks kooskõlas määruses (EL) 2021/1139 EMKVF-i jaoks sätestatud programmitöö perioodi kestusega ning ka põllumajandussektoris vähese tähtsusega abi andmise korraga, mida komisjoni 21. veebruari 2019. aasta määrusega (EL) 2019/316¹⁰ samuti pikendati kuni 31. detsembrini 2027.

Vähese tähtsusega abi maksimaalsed kumulatiivsed summad, mida iga liikmesriik võib eraldada, on sätestatud määruse (EL) nr 717/2014 lisas ja põhinevad 2011. aasta andmetel. Komisjon peab asjakohaseks kõnealuste maksimaalsete kumulatiivsete summade tehnilist ajakohastamist, tuginedes uuematele sektoripõhistele andmetele, et võtta arvesse sektori arengut. Seetõttu põhinevad vähese tähtsusega abi muutmise määruse eelnõu lisas esitatud maksimaalsed kumulatiivsed summad iga

¹⁰ Komisjoni 21. veebruari 2019. aasta määrus (EL) 2019/316, millega muudetakse määrust (EL) nr 1408/2013, milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes põllumajandussektoris (ELT L 51I, 22.2.2019, lk 1).

liikmesriigi kalapüügi-, töötlemis- ja vesiviljelustegevuse aastakäibe kolme aasta keskmisel, mille arvutamisel on jäetud välja viieaastase perioodi (2014–2018) kõige suurem ja kõige väiksem näitaja.

Vähese tähtsusega abi muutmise määruse eelnõus täpsustatakse ka, et määrus (EL) nr 717/2014 ei hõlma abi püügitegevuse ajutiseks või alaliseks peatamiseks, kui määruses (EL) 2021/1139 ei ole konkreetselt ette nähtud teisiti.